

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3211/2019
20.02.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранке Дражић и Бранислава Босиљковића, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Милена Василић Стојчић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца Предузеће за промет и услуге „ББ“ д.о.о. из ..., кога заступа законски заступник ВВ, чији је пуномоћник Александар Грујичић, адвокат из ..., ради исплате и предаје у државину, одлучујући о ревизији туженог која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1862/19 од 25.04.2019. године, у седници већа која је одржана дана 20.02.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија туженог-противтужиоца изјављена против дела става првог изреке пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1862/19 од 25.04.2019. године којим је потврђен став први и шести изреке пресуде Вишег суда у Шапцу П 41/15 од 28.01.2019. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1862/19 од 25.04.2019. године у делу става првог изреке којим је преиначен став трећи и четврти изреке, у погледу обавезе тужиоца-противтуженог за предају покретних и непокретних ствари из става трећег и четвртог изреке, тако што се **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Шапцу П 41/15 од 28.01.2019. године у ставу трећем и четвртом изреке којим је обавезан тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу преда покретне и непокретне ствари у року од 15 дана, по пријему одлуке под претњом принудног извршења.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог-противтужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Шапцу П 41/15 од 28.01.2019. године, ставом првим изреке обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом на име дуга исплати износ од 5.557.349,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2008. године па до исплате, у року од 15 дана по пријему пресуде под претњом принудног извршења. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев преко износа досуђеног ставом првим изреке а до траженог износа од 7.630.229,00 динара као и захтев за исплату законске затезне камате на износе и у периодима означеним у овом

ставу изреке, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезан је тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу преда у државину непокретности ближе означене у ставу овом изреке, у року од 15 дана по пријему одлуке под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац-противтужени да туженом-противтужиоцу преда у државину покретне ствари означене у овом ставу изреке у року од 15 дана по пријему одлуке под претњом принудног извршења. Ставом петим изреке, утврђено је да је повучена противтужба туженог-противтужиоца да се обавезе тужилац-противтужени да туженом преда покретне ствари ближе означене у овом ставу изреке. Ставом шестим изреке одређено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1862/19 од 25.04.2019. године одбијена је жалба туженог, док је жалба тужиоца делимично усвојена, па је пресуда Вишег суда у Шапцу П 41/15 од 28.01.2019. године, у делу којим је тужилац обавезан на предају у државину непокретности и покретних ствари (део става три и четири) преиначена тако што је обавезан тужилац да туженом непокретност из става три и покретне ствари из става четири изреке првостепене пресуде преда истовремено са испуњењем обавезе туженог за исплату тужиоцу досуђеног износа од 5.557.349,00 динара са законском затезном каматом из става првог изреке (уместо у року од 15 дана) док је првостепена пресуда у преосталом, а не преиначеном усвајајућем и одбијајућем делу и делу одлуке о трошковима парничног поступка (став 1, 2, преостали део става 3 и 4, као и став 6 изреке) потврђена, а жалба тужиоца у том делу одбијена. Ставом другим изреке одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени-противтужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП која је учињена у поступку пред другостепеним судом и погрешене примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду, на основу одредбе члана 408. ЗПП („Служени гланик РС“, број 72/11...55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог-противтужиоца делимично основана.

Од стране нижестепених судова није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју овај суд пази по службеној дужности. Такође, није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. и члана 231. ЗПП на коју се тужени-противтужилац у ревизији позива, наводећи да другостепени суд није брижљиво и савесно ценио изведене доказе и то сваки доказ посебно, те да је погрешно применио правило о терету доказивања. Правилно је, по налажењу овог суда, другостепени суд брижљиво и савесно ценио изведене доказе и то сваки доказ посебно, сагласно одредбама чланова 7, 8. ЗПП-а, за своју одлуку дао је јасне и довољне разлоге које у свему прихвата овај суд, правилно примењујући и одредбу члана 231. ЗПП-а у погледу терета доказивања.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац-противтужени и тадашњи власник и законски заступник туженог-противтужиоца сада, покојни ГГ, у току 2005. године, па када се појавила могућност куповине предузећа „ДД“ д.о.о. у стечају, договорили су се да се тужени-противтужилац појави као купац овог предузећа, а да

новац за куповину обезбеде заједнички. Како тужени-противтужилац није имао новчаних средстава за куповину овог предузећа, новац је обезбеђен позајмицама од трећих лица, у претежном делу од сведока ЋЋ, која је новац дала тужиоцу-противтуженом у девизама, а он исти конвертовао у динаре и уплатио на рачун туженог-противтужиоца. Уговор о купопродаји предузећа „ДД“ д.о.о. закључен је дана 14.11.2005. године, а оверен пред Општинским судом у Крупњу Ов број .../... од 17.11.2005. године. Тужилац-противтужени је на рачун туженог-противтужиоца уплатио износ од 1.552.000,00 динара дана 14.11.2005. године, износ од 2.415.249,00 динара дана 29.11.2005. године, износ од 450.000,00 динара дана 13.12.2005. године и износ од 2.802.100,00 динара 16.12.2005. године, укупно износ од 7.219.349,00 динара, који износи су књижени код туженог-противтужиоца као позајмица тужиоца-противтуженог. Сада покојни ГГ, законски заступник туженог-противтужиоца је дао овлашћење тужиоцу-противтуженом да може да подиже средства са рачуна туженог предузећа и његов потпис је депонован код банке. У марту 2006. године тужилац-противтужени је уплатио на рачун туженог-противтужиоца, као позајмицу износ од 170.000,00 динара, ради пословања предузећа туженог-противтужиоца. Тужилац-противтужени је у периоду од фебруара 2006. године до маја 2006. године са рачуна туженог-противтужиоца подигао износ од 1.832.000,00 динара која средства су евидентирана у пословним књигама туженог-противтужиоца као повраћај позајмице.

ИЗ утврђеног чињеничног стања даље произилази, да су тужилац-противтужени и законски заступник туженог предузећа, сада покојни ГГ, постигли договор да оснују ново предузеће под истим називом и да се тужилац-противтужени у АПР упише као сувласник на истом са уделом од 50%. Уговор о оснивању привредног друштва је оверен 30.11.2006. године, сада покојни ГГ је оверио пред Другим општинским судом дана 04.12.2006. године изјаву да свој оснивачки удео у предузећу „ББ“ д.о.о. од 50% уступа АА, тужиоцу-противтуженом у овој парници, међутим, АПР је дана 08.12.2006. године одбацила захтев за упис промене података привредног субјекта- предузећа за промет и услуге „ББ“ д.о.о.

У пролеће 2007. године дошло је до сукоба између тужиоца-противтуженог и сада покојног ГГ и прекида пословне сарадње, па су они постигли усмени Споразум о подели покретне и непокретне имовине и то тако да туженом-противтужиоцу припадне непокретност и то приземна помоћна зграда површине 174 м², приземна помоћна зграда површине 86 м², уписане као зграда бр.... и зграда бр. ... на кат. парцели ... КО ..., као и део ове парцеле у површини од 076,94 х, а остале непокретности по споразуму странака припале су туженом-противтужиоцу. По овом споразуму, законски заступник туженог-противтужиоца, сада покојни ГГ, је био у обавези да изврши повраћај дела дуга сведоку ЋЋ у износу од 30.000 евра, а да преостали износ дуга да врати тужилац. Овај споразум није извршени ни у делу за поделу имовине, ни у делу за исплату сведоку ЋЋ износа који је тужилац-противтужени позајмио од овог сведока и уплатио на рачун туженог-противтужиоца као позајмицу. Позајмљени износ новца тужицу-противтуженом није враћен, па је он дана 26.10.2007. године послао опомену законском заступнику туженог-противтужиоца, сада покојном ГГ, да изврши повраћај новца најкасније до 31.12.2007. После смрти сада покојног ГГ, који је преминуо 2011. године, тужилац-противтужени је дана 15.10.2012. године поднео тужбу Привредном суду у Ваљеву и поставио тужбени захтев да се утврди да је власник са уделом од 50% у предузећу „ББ“ д.о.о. ..., туженог-противтужиоца у овој парници, који је правноснажно одбијен. Да би тужилац-противтужени вратио дуг сведоку ЋЋ, 2010.

године основао је ново преузеће у коме је као сувласник са уделом од 50% уписана ЂЂ.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право-одредбе чланова 557 и 562. Закона о облигационим односима, када су закључили да су парничне странке закључиле усмени Уговор о зајму, због чега је тужени-противтужилац у обавези да износ од 5.557.349,00 динара, који није враћен тужиоцу-противтуженом, врати.

Одредбом члана 557 ЗОО прописано је да уговором о зајму обавезује се зајмодавац да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или других заменљивих ствари, а зајмопримац се обавезује да му врати после извесног времена исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета. Одредбом члана 362 истог закона, зајмодавац је дужан вратити у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета (став 1). Ако уговарачи нису одредили рок за враћање зајма, нити се он може одредити из оклности зајма, зајмодавац је дужан вратити зајам по истеку примереног рока који не може бити краћи од два месеца рачунајући од зајмодавчевог тражења да му зајам врати (став 2).

У конкретном случају тужилац-противтужени је позајмио туженом предузећу износ од 7.219.349,00 динара и износ од од 170.000,00 динара, ради пословања предузећа туженог-противтужиоца, који је код туженог предузећа прокњижен као позајмица, од ког износа је тужилац-противтужени са рачуна туженог-противтужиоца подигао износ од 1.832.000,00 динара која средства су евидентирана у пословним књигама туженог-противтужиоца као повраћај позајмице, због чега је тужени-противтужилац у обавези да врати износ од 5.557.349,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2008. године па до исплате.

Правилна је и одлука нижестепених судова о камати, јер је донета сагласно одредби чланова 362 и 277 Закона о облигационим односима, обзиром да је по опомени коју је тужилац-противтужени упутио туженом-противтужиоцу дана 26.10.2007 овај је био у обавези да дуговани износ врати до 31.12.2007. године

Неосновани су наводу у ревизији туженог-противтужиоца да су уговорном односу били не тужилац и тужени, већ тужилац и сада покојни ГГ, те да се тужилац са сада покојним ГГ договорио да купи удео у предузећу-туженом, због чега је и поднео тужбу Привредном суду у Ваљеву у предмету П бр. 696/2012, па је требало имајући у виду ове чињенице, да тужбу усмери према наследницима покојног ГГ, а не према туженом, који није пасивно легитимисан у овој парници.

Наиме, новац који је тужилац-противтужени позајмио лично од сведока ЂЂ, књижен је у пословним књигама туженог-противтужиоца као позајмица тужиоца-противтуженог. Тај новац је уплатио тужилац-противтужени као своју личну позајмицу на рачун туженог-противтужиоца, а не на лични рачун законског заступника сада покојног ГГ, због чега је тужени-противтужилац пасивно легитимисан у овој парници.

Суд је ценио и наводе у ревизији да су и првостепени и другостепени суд у погледу доспелости потраживања, односно захтева који се односи на законску затезну камату, потпуно занемарили чињеницу да је након позивања туженог да тужиоцу врати

износе који су уплаћени у виду бескаматног зајма, тужилац пред Привредним судом у Ваљеву покренуо поступак ради утврђења да је власник удела од 50% у туженом предузећу и да је у том поступку тврдио да је ГГ њему продао и пренео 50% удела, из чега произилази да нису закључили никакав уговор о зајму, већ тужилац наведене износе потражује на име стицања без основа, па је првостепени суд требало да утврди доспелост тог потраживања и савесност парничних странака ради исплате камате, али је нашао да нису основани, обзиром да је тужилац-противтужени послао туженом предузећу у октобру 2007. године опомену да позајмљени износ врати најкасније до 31.12.2007. године, а пошто није, после смрти тадашњег законског заступника туженог-противтужиоца, ГГ, који је преминуо 2011 године, да би му тужени-противтужилац признао и вратио позајмљени износ, покренуо је поступак ради утврђења да је власник удела од 50% у туженом предузећу, који тужбени захтев је правоснажно одбијен, из чега произилази да је на различите начине покушавао да му тужено предузеће врати позајмљени износ новца, који је предмет постављеног тужбеног захтева у овој парници.

Такође, позивање у ревизији туженог-противтужиоца да је у конкретном случају више пута долазило до пренова из члана 348 ЗОО, па имајући у виду чињеницу да је тужилац све време у државини непокретности туженог, тужиоцу припада законска затезна камата од дана подношења тужбе, с тим што је тужилац од тада дужан да плати туженом накнаду за коришћење његове имовине.

Одредбом члана 348 став 1 ЗОО обавеза престаје ако се поверилац и дужник сагласе да постојећу обавезу замене новом иако нова обавеза има различит предмет или различит правни основ.

У конкретном случају такав договор парничних странака није постојао, већ је, напротив тужилац-противтужени послао туженом предузећу у октобру 2007. године опомену да позајмљени износ врати најкасније до 31.12.2007. године, што овај није учинио.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је сагласно одредби члана 414. ЗПП-а одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о тужбеном захтеву у погледу парцијалног рока за испуњење обавезе тужиоца-противтуженог за предају ствари из става трећег и четвртог изреке, првостепени суд је обавезао тужиоца-противтуженог да туженом-противтужиоцу ове ствари врати у року од 15 дана, имајући у виду да се налазе у државини тужиоца-противтуженог.

Другостепени суд је пресуду првостепеног суда у делу става трећег и четвртог изреке преиначио наводећи да је првостепени суд погрешно одредио рок за добровољно извршење обавезе тужиоца-противтуженог за предају непокретности и покретних ствари ближе означених у ставу трећем и четвртом изреке првостепене пресуде, позивајући се на одредбу члана 122. став 2. Закона о облигационим односима.

Међутим, одредбом члана 122. Закона о облигационим односима, у двостраним уговорима ни једна страна није дужна испунити своју обавезу, ако друга страна не испуни или није спремна да истовремено испуни своју обавезу, изузев ако је што друго уговорено или законом одређено или ако што друго проистиче из природе посла, али

ако на суду једна страна истакне да није дужна испунити своју обавезу, док друга страна не испуни своју, суд ће јој наложити да испуни своју обавезу кад и друга страна испуни своју.

Дакле, правило из члана 122. Закона о облигационим односима примењује се у свим случајевима када постоје истовремене, узајамне обавезе по истом основу, укључујући и узајамну реституцију из члана 104. став 1. наведеног закона, као и код одредаба о стицању без основа (члан 210. и 219). У конкретном случају, тужилац тражи испуњење усменог уговора о зајму, који је закључен ради куповине предузећа „ДД“ д.о.о. у стечају, а тужени-противтужилац тражи испуњење обавезе из усменог споразума који је закључен између тужиоца-противтуженог и законског заступника туженог-противтужиоца, сада покојног ГГ, који је постигнут у пролеће 2007. године, да изврше поделу купљене имовине из става другог и трећег изреке.

Дакле, у конкретном случају ради се о два правна посла и то о обавези из усменог Уговора о зајму из 2006. године, закљученог између тужиоца-противтуженог и законског заступника туженог-противтужиоца, ради куповине предузећа „ДД“ д.о.о. и усменог Споразума о деоби имовине из маја 2007. године, из чега проилази да се ради о извршењу два уговора, те да се не ради о једном двострано обавезујућем уговору, да би тужени-противтужилац могао, у смислу одредбе члана 122. став 2. Закона о облигационим односима, да истакне приговор истовременог испуњења.

Са изнетих разлога овај суд је побијану пресуду апелационог суда у овом делу преиначио и потврдио пресуду Вишег суда у Шапцу П 41/15 од 28.01.2019. године у том делу.

Са изнетих разлога, Врховни касациони суд је сагласно одредби члана 414. и 416. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

Обзиром на делимичан успех странака у спору, правилна је одлука првостепеног и другостепеног суда да свака странка сноси своје трошкове, сагласно одредби члана 153. став 2. ЗПП-а, укључујући и трошкове по ревизији, обзиром да је тужени у незнатном делу (делу који се односи на парични рок за извршење обавезе) успео са поднетом ревизијом.

**Председник већа-судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић